

ПОШУК ШЛЯХІВ НАВЧАННЯ ЕФЕКТИВНОГО МОВЛЕННЄВОГО СПІЛКУВАННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ

Артеменко Т. М., *кандидат філологічних наук*

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Необхідність ефективного професійно-орієнтованого навчання іноземної мови юристів пов'язано з євроінтеграційними процесами в Україні. Пошук шляхів навчання ефективного мовленнєвого спілкування є однією з провідних тенденцій сучасної методики викладання іноземних мов. Мовна комунікація набуває нових характеристик. Мова розглядається як інструмент впливу на співрозмовника, інструмент діяльності людини з метою комунікації. Формування навичок спілкування іноземною мовою здійснюється через формування певного рівня іншомовної комунікативної компетентності. Підхід до навчання іноземної мови, при якому аналізуються комунікативні наміри тих, хто спілкується, надаються характеристики конкретної мовної особистості, аналізується мовна комунікативна діяльність в цілому, є дуже актуальним на сучасному етапі викладання іноземної мови. Такий комунікативний підхід до навчання іноземної мови дає змогу розвивати мовну комунікативну діяльність студентів. Перевага комунікативного підходу до навчання іноземної мови полягає у тому, що закономірності організації мови виводяться при аналізі реального функціонування мовних одиниць з урахуванням дії соціальних, психологічних, лінгвістичних та екстралінгвістичних факторів, завдань та досвіду комунікантів[1, с. 62]. Такий ефективний метод навчання має забезпечити формування та розвиток комунікативної професійно-орієнтованої іншомовної компетентності студентів, що надає їм можливість у майбутньому реалізувати свій професійний потенціал. Комунікативний підхід до навчання іноземної мови включає урахування прагматичних аспектів, відображає комунікативні призначення мовних одиниць, їх співвідношення з поведінкою й діяльністю людини. Предметна діяльність людини є джерелом її мовленнєвої комунікативної діяльності, яка має свою певну мету. При функціонально-комунікативному підході до навчання іноземної мови

діяльність викладача повинна бути орієнтована на навчання діалогічного мовлення, тому що діалог це і є комунікація. Навчання діалогічного мовлення пов'язано з вивченням закономірностей розгортання діалогу, тематичної організації спілкування та розуміння умов успішної комунікації. Вивчаються змістовні сторони мовленнєвих актів, досліджуються стратегії і тактики комунікантів, їх комунікативні інтенції та цілі.

Для оволодіння навичками діалогічного мовлення пропонується певна низка завдань, які спрямовані на:

- аналіз реплік діалогічного дискурсу, їх структурно-семантичну організацію, відбір мовних засобів;
- оволодіння навичками використання ініціальних мовленнєвих актів та мовленнєвих-актів-відповідей з різними прагматичними настановами, з різним рівнем впливу на комунікантів, які передають інформацію про події, що відбуваються в навколишньому світі та є відповідями на ініціальні висловлювання;
- опанування навичок використання мовленнєвих актів з прагматичною настановою на вплив, які передають як інформацію, так і відтворюють авторське розуміння подій, висловлюють відношення до них;
- виділення різноманітних специфікаторів прагматичних настанов комунікантів у діалогічному дискурсі;
- розмежування різних типів мовленнєвих актів та виділення мовних засобів вираження оцінки;
- аналіз факторів, які обумовлюють прагматичну варіативність реплік у конкретному дискурсі;
- виділення засобів експресивного синтаксису, які надають можливість висловити ставлення до повідомлень й викликати певну реакцію;
- вивчення стратегій комунікантів, що відображають прагнення до співпраці або негативне ставлення комунікантів до змісту реплік співрозмовника.

Слід зазначити, що мовні засоби добираються і застосовуються згідно з функціонально-семантичними моделями висловлювань. Різноманітність реплік,

які демонструють позитивне ставлення до мовленнєвої дії, може отримувати реалізацію у тактиках прямої згоди, підтвердження, конкретизації. Негативне ставлення до висловлення співрозмовника може реалізуватися тактиками ухилення від відповіді, незадоволення висловлюванням, несприйняття інформації та протиставлення. Одним з прикладів навчання діалогічного мовлення студентів з урахуванням інтенціональних структур діалогу, які обумовлюють стратегії і тактики комунікантів, є дослідження і аналіз комунікативної стратегії незгоди, яка часто конкретизується, наприклад, тактикою протиставлення і широко використовується в комунікативному процесі. Діалогічні взаємодії протиставлення обумовлені певними цілями комунікантів. У сфері протиставлення можуть реалізуватися принципи антитези і компромісу. У сфері відношень протиставлення можуть спостерігатися експліцитні елементи, які входять до складу висловлювань комунікантів. Репліки комунікантів можуть інколи демонструвати частковий компроміс і включати аргументацію, яка є одним із засобів мови, який використовується для впливу на співрозмовника. При спілкуванні комуніканти обирають певні мовні засоби, які відображають їх наміри. Для впливу на співрозмовника можуть використовувати реальні аргументи, які спрямовані на те, щоб викликати у нього певні почуття. Для досягнення цього необхідно урахувати соціальні, психологічні і екстралінгвістичні фактори. Навчити урахувати і використовувати ці фактори при спілкуванні є задачею викладача. Семантико-прагматичний аналіз мовного матеріалу допоможе досягненню цієї мети.

При комунікативній спрямованості процесу навчання вивчення проблем комунікації здійснюється у різних напрямках. Лінгвістичні дослідження спрямовані на вивчення взаємодії мовних одиниць в процесі комунікації. При цьому інтеграція теоретичної лінгвістики і методики навчання іноземних мов дає можливість формування комунікативної компетентності, яка пов'язана з мовленнєвою комунікативною діяльністю. Комунікативна компетентність – це можливість реалізувати лінгвістичну компетентність у різних умовах мовленнєвого спілкування з урахуванням комунікативної цілі висловлення і

урахуванням культурологічних аспектів. Ці аспекти слід урахувати при навчанні конкретного виду комунікативної діяльності. Розуміння цілей комунікації сприяє успішності сприйняття іншомовної інформації. Формування комунікативної компетентності є основною ціллю навчання іноземних мов. Основним об'єктом навчання при викладанні мов є мовленнєва комунікативна діяльність, функціональні властивості мови і мовлення. При цьому, лінгвістичний напрямок може вивчати стилістичні та експресивні елементи мовної системи з точки зору їх співвідношення з поглядами тих, хто їх використовує. Комунікативний підхід обумовлено роллю мови у функціонуванні суспільства в цілому. Зазначений підхід до викладання іноземних мов вимагає від викладача використання нових методичних прийомів, які спрямовані на розвиток комунікативної компетентності і інтерактивної діяльності тих, хто навчається. Він ураховує як лінгвістичні, так і екстралінгвістичні фактори. При вивченні закономірностей організації мови через обмін репліками у діалогічному дискурсі аналізуються як прагматичні, так і семантичні аспекти обох реплік, вивчаються як цілі комунікантів, так і умови комунікації. Репліки комунікантів відбивають основні соціальні процеси між особового спілкування. Умови комунікації, соціальний статус тих, хто спілкується, впливають на розуміння комунікантами ситуації спілкування. Зворотній зв'язок, реакція на ініціальну репліку демонструє ефективність спілкування, реалізацію комунікативних задач співрозмовників. Реакція на початкову репліку може реалізовуватися різноманітними тактиками спілкування, які демонструють не тільки згоду чи незгоду зі словами адресанта, але й можуть додавати різні відтінки значень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Savignon S. J. *Communicative Competence: Theory and Classroom Practice : texts and contexts in second language learning* / S. J. Savignon. - Reading, Mass : Addison- Wesley, 1993. - 322 p.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО
КАФЕДРА ІНОЗЕМНИХ МОВ №2

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

МІЖУНІВЕРСИТЕТСЬКОГО НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО СЕМІНАРУ

**«Іноземна мова у формуванні професійної іншомовної
компетентності студентів ЗВО»
(з нагоди 20-річчя заснування кафедри)**

Харків 2019

УДК 378.147 (477): 81'243
С-91

Затверджено рішенням кафедри іноземних мов № 2 Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (протокол № 2 від 29 жовтня 2019 р.)

Організаційний комітет:

І. П. Липко, завідувач кафедри іноземних мов № 2 Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого, кандидат філологічних наук, доцент (голова)

Д. І. Демченко, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов № 2 Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого

Т. Є. Малєєва Тетяна Євгеніївна, старший викладач кафедри іноземних мов № 2 Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого

Н. А. Сорока, кандидат психологічних наук, доцент кафедри іноземних мов № 2 Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого

Т. М. Щокіна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов № 2 Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого

О. С. Велика, завідувач лабораторією кафедри іноземних мов № 2 Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого

Тези доповідей Міжуніверситетського науково-практичного семінару «Іноземна мова у формуванні професійної іншомовної компетентності студентів ЗВО» - Харків : Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2019. - 206 с.

До збірника увійшли тези доповідей Міжуніверситетського науково-практичного семінару, присвяченого сучасним тенденціям викладання іноземних мов у закладах вищої освіти

Розраховано на наукових працівників, викладачів, аспірантів філологічних спеціальностей.

Адреса редакційної колегії:
61023, м. Харків, вул. Динамівська, 4
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
Кафедра іноземних мов №2, тел.(057) 704-90-55, (057) 704-90-56

Тези розповсюджуються в електронному вигляді

Тези доповідей відтворені з авторських оригіналів.
За достовірність представлених матеріалів відповідальність несуть автори.

© Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2019

ЗМІСТ

Артеменко Т.М. ПОШУК ШЛЯХІВ НАВЧАННЯ ЕФЕКТИВНОГО МОВЛЕННЄВОГО СПІЛКУВАННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ	9-12
Брик Т.О. РОЗУМІННЯ ЗМІСТУ ПОНЯТТЯ «ІНШОМОВНА КОМПЕТЕНЦІЯ» В ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВВНЗ	13-16
Волік О.В., Мамонова О.І. УДОСКОНАЛЕННЯ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ОСВІТНЬО-СОЦІАЛЬНОГО ПРОЕКТУ	17-19
Галаган Я.В. СОВРЕМЕННЫЕ МЕТОДЫ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ В НЕЯЗЫКОВОМ ВУЗЕ.....	19-22
Герасимчук Т.В. ENGINEERING EDUCATION AT A CROSSROADS	23-26
Гончаров Г.В. ВИКЛАДАННЯ МОВЛЕННЄВИХ ФОРМУЛ У МЕТОДИЦІ НАВЧАННЯ ВІЛЬНОГО ІНШОМОВНОГО ГОВОРІННЯ	26-30
Григорян В.К., Мкртчян О.А. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ	30-33
Гулієва Д.О. ВИЯВ ПОЧУТТЯ СТАВЛЕННЯ ЗНЕВАГИ В РАМКАХ СТРАТЕГІЧНОГО НАМІРУ НЕСХВАЛЕННЯ НА МАТЕРІАЛІ «13 ПРИЧИН ЧОМУ»	33-38
Гусак О.Г. СУЩНОСТЬ МОТИВАЦИИ ДОСТИЖЕНИЯ	38-42
Гусарчук А.О. ТЕХНОЛОГИИ АКТИВНОГО ОБУЧЕНИЯ В ВЫСШЕМ ВОЕННОМ УЧЕБНОМ ЗАВЕДЕНИИ.....	42-46
Давидович Д.С. СИСТЕМИ АВТОМАТИЗОВАНОГО ПЕРЕКЛАДУ У ФОРМУВАННІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ З ПЕРЕКЛАДУ	46-49